

Beleidsplan Veiligheid & Gezondheid KDV

**Versie: 7.0 (nieuwe
locatie versie 2.0)
Datum: 15 juni 2021**

**Don Bosco,
Burgerhoutsestraat 23
4701EK Roosendaal**

Onderdeel van Conaction

1

Inleiding

Voor u ligt het beleidsplan veiligheid en gezondheid voor de peuterplus (KDV) Binnen Don Bosco is er aandacht voor veiligheid en gezondheid van de kinderen. Dit is een belangrijk onderwerp. In dit document staat beschreven hoe er om wordt gegaan met veiligheid en gezondheid (en de daarmee samengaannde ontwikkelkansen) binnen Don Bosco.

Het doel is dat de kinderen en medewerkers een zo veilig en gezond mogelijke werk, speel en leefomgeving aangeboden krijgen waarbij kinderen beschermd worden tegen risico's met ernstige gevolgen en leren omgaan met kleine risico's. Dit beleidsplan is geldig vanaf 1 november 2020 (na verhuis naar de Suite)

In dit document worden de volgende onderdelen uitgewerkt:

1. Inleiding
2. Missie, visie Don Bosco
3. Veiligheid en gezondheid m.b.t. risico's met grote gevolgen (gevaren)
4. Begeleiden van kinderen hoe om te gaan met kleine risico's
5. Risico inventarisatie
6. Thema's uitgelicht door het team en de oudercommissie
7. EHBO regeling
8. Beleidscyclus
9. Communicatie en afstemming

N. Langenberg is eindverantwoordelijke voor het beleidsplan Veiligheid en Gezondheid. Een beleid komt in de praktijk echter pas goed tot zijn recht als alle medewerkers zich betrokken voelen en het beleid uitdragen. Daarom zal er 1 keer per maand een thema, of een onderdeel van een thema, over veiligheid of gezondheid op de agenda staan. Dit om continu in gesprek te blijven over het beleid. Vooral m.b.t. het nieuwe gebouw is dit belangrijk. Ook is de huidige situatie rondom corona meegenomen in dit plan. Zo blijven we scherp op onze werkwijzen, kunnen we monitoren of genomen maatregelen wel of niet effectief zijn en kunnen we bij veranderingen in de omgeving of situatie, zoals bij verbouwingen of veranderingen in de inrichting, direct controleren of het beleid al dan niet moet worden aangescherpt

Ook is de huidige situatie rondom corona meegenomen in dit plan.

Het plan is in eerste instantie opgesteld door de pedagogisch medewerkers. Daarna is het plan besproken met:

- Stagiaires en vrijwilligers tijdens een vergadering in november
 - de oudercommissie tijdens een vergadering in november
- De feedback van de oudercommissie en "medewerkers" is verwerkt in het plan.

Per 1 november 2020 is het nieuwe plan openbaar gemaakt. Alle ouders zijn op de hoogte gebracht via de nieuwsbrief.

Het plan ligt in de kast/ plank die voor de ouders bestemd is, in deze kast liggen alle documenten die ouders kunnen lezen.

In de kast op het kantoor liggen de mappen voor de "medewerkers".

2

Uitgangspunten

Uitgangspunten / missie

Ieder kind heeft het recht op een veilige en gestructureerde opvoedingssituatie. Don Bosco probeert zoveel mogelijk te zorgen voor de aanwezigheid van vaste pedagogisch medewerkers.

Zekerheid en veiligheid zijn voor kinderen een cruciale voorwaarde voor hun ontwikkeling. Continuïteit en stabiliteit vormen basisvoorwaarden voor een doorgaande cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Ieder kind (en gezin) heeft recht op de opvoeding en opvoedingsondersteuning die het nodig heeft om de bij zijn leeftijd horende ontwikkelingstaken adequaat in te vullen.

Vanuit de wet Innovatie Kwaliteit Kinderopvang dienen wij een beleid te creëren ten aanzien van Veiligheid en Gezondheid waar alle medewerkers zich verantwoordelijk voor voelen. De belangrijkste aandachtspunten binnen het vormgeven van het beleid zijn:

- 1) het bewustzijn van mogelijke risico's,
- 2) het voeren van een goed beleid op grote risico's
- 3) het gesprek hierover aangaan met elkaar en met de externe betrokkenen. Dit alles met als doel, een veilige en gezonde omgeving te creëren waar kinderen onbezorgd kunnen spelen en zich optimaal kunnen ontwikkelen.

3

Grote risico's

In dit hoofdstuk beschrijven we de belangrijkste grote risico's die op onze locatie kunnen leiden tot ernstige ongevallen, incidenten of gezondheidsproblemen. In deel 1 worden de grote risico's uitgewerkt m.b.t. veiligheid, in deel 2 wordt ingegaan op de acties m.b.t. gezondheid.

1. Grote risico's m.b.t. veiligheid

In dit deel hebben we naast algemene acties m.b.t. veiligheid ook de veiligheid uitgewerkt per ruimte waar de kinderen van het KDV (peuterplus) gebruik van maken. Per ruimte hebben we geïnventariseerd wat de gevaren zijn, wat er kan gebeuren en welke acties en afspraken we hierover hebben.

Dit om het risico van ongelukken zo veel mogelijk te voorkomen. Een uitgebreide inventarisatie is te vinden in bijlage 1 en 2.

Grote risico's en maatregelen m.b.t. veiligheid algemeen

Het doel van het beleid is om grote risico's te benoemen en aan te geven welke maatregelen we hebben genomen om incidenten te beperken of te voorkomen.

Kind komt met vingers tussen de deur:

Alle deuren die een risico vormen zijn beveiligd met veiligheidsstips, dit geldt voor beide kanten van de deuren in ruimtes waar kinderen komen. Deze worden 4 keer per jaar gecontroleerd en indien nodig vervangen.

Kind komt in aanraking met elektriciteit:

Snoeren worden goed afgeschermd zodat kinderen niet in aanraking komen met stroom. Stopcontacten zijn kindvriendelijk/ kindveilig. Elektrische apparaten worden buiten bereik van de kinderen geplaatst.

Struikelen en uitglijden:

Om te voorkomen dat kinderen, ouders en medewerkers struikelen of uitglijden worden er geen meubels in de looproute geplaatst. Ook mogen kinderen niet op de grond spelen op het looppad.

Speelgoed waar mee gespeeld wordt, wordt direct na het spel opgeruimd.

Er wordt niet gedweild wanneer de kinderen aanwezig zijn. Mocht de vloer nat worden dan wordt deze gelijk drooggemaakt.

Bezeren aan oneffenheden en meubilair

We controleren 4 keer per jaar of er oneffenheden in muren (spijkers/ schroeven) zijn. Deze worden verwijderd. Ook het meubilair wordt 4 keer per jaar gecontroleerd. Speelgoed/meubilair wat kapot is wordt weggegooid.

Kind komt in aanraking met chemische middelen of medicijnen

Alle schoonmaakmiddelen en medicijnen staan achter slot en grendel. De tassen van de medewerkers staan in het kantoor (afgesloten ruimte).

Alle vaste medewerkers beschikken over een EHBO en BHV diploma.

Kind wordt vermist:

Kinderen spelen altijd onder toezicht buiten. De poort wordt goed in de gaten gehouden zodat kinderen niet weg kunnen lopen. Wanneer er binnengespeeld wordt kunnen de kinderen het gebouw niet verlaten omdat er poortjes in de gang bevestigd zijn met kinderslot.

Het grootste risico dat kinderen vermist worden is tijdens het brengen en halen. We staan steeds met 2 medewerkers op de groep. We houden een presentielijst bij waar opstaat wie er gebracht is en opgehaald is. Er staat altijd een medewerker in de gang bij het brengen en ophalen van de peuters.

Een kind verbrandt zichzelf:

Hete dranken worden niet in het directe bijzijn van kinderen geplaatst. We zetten de hete dranken altijd op een veilige plaats waar kinderen niet bij kunnen. Wanneer kinderen zelf hete dranken willen (bv thee) dan zorgen we dat de drank afgekoeld is en niet kan leiden tot verbrandingen.

Kinderen mogen niet in de keuken komen.

1. Grote risico's en maatregelen m.b.t. veiligheid per ruimte

Veiligheid in alle ruimtes waar de kinderen mogelijk kunnen spelen:

In de verschillende ruimtes kan men zich bezeren door verschillende oorzaken. Om dit te voorkomen worden de volgende acties uitgezet (Alle medewerkers, dus ook stagiaires en vrijwilligers, zijn hiervan op de hoogte):

- Als er iets kapot is wordt dit direct weggehaald of gerepareerd zodat kinderen zich niet kunnen bezeren. Kinderen mogen niet hard rennen in het gebouw om botsingen te voorkomen. Deze afspraak wordt regelmatig besproken met de kinderen.
- Koude dranken worden gedronken uit plastic bekertjes.
- De meeste ("gevaarlijke") ruimtes zijn afgesloten zodat kinderen daar niet naar binnen kunnen.
- Kleine voorwerpen worden goed opgeborgen in afgesloten kasten zodat kinderen daar niet zelfstandig bij kunnen. De vloer wordt dagelijks gecontroleerd of er geen kleine voorwerpen liggen.
- Tijdens eetsituatie zit de leiding tussen de kinderen in. Kinderen zitten tijdens het eten aan tafel en lopen niet rond. Dit om stikken te voorkomen.
- Kinderen mogen niet gooien met voorwerpen, dit voorkomt dat er tegen een lamp of voorwerp wordt gegooid die dan stuk valt.
- Kinderen mogen niet in de keuken komen. In de keuken staan geen pannen op de kookplaat wanneer de peuters er zijn. De elektrische apparaten staan buiten handbereik van de peuters.

Veiligheid bij het buiten spelen

1. Spelen bij warm weer (+28 graden):

Bij warm weer spelen we vaak buiten maar is de kans op verbranding door de zon groot. Om dit te voorkomen worden de volgende acties uitgezet (Alle medewerkers, dus ook stagiaires en vrijwilligers, zijn hiervan op de hoogte):

- We spelen zoveel mogelijk in de schaduw/ maak gebruik van parasols of tenten.
- Tussen 12.00 uur en 15.00 uur blijven we binnen of spelen alleen in de schaduw.
- We passen het spel aan zodat er niet veel inspanning is.
- We laten de kinderen extra veel water drinken.
- We smeren de kinderen voortijdig in met zonnebrand evt bij smeren (hoge factor)
- We zetten de zwembadjes onder de parasol.

2. Sport buiten:

Buiten worden er regelmatig rensporten aangeboden. De kans dat kinderen vallen en zich bezeeren is dan groot.

Om dit te voorkomen worden de volgende acties uitgezet (Alle medewerkers, dus ook stagiaires en vrijwilligers, zijn hiervan op de hoogte)

- Er is altijd een pedagogisch medewerker aanwezig bij het buiten spelen die kinderen aanspreekt wanneer zij merkt dat het spel uit de hand loopt.
- De pedagogisch medewerkers past de sporten aan, afhankelijk van de groepssamenstelling. Zij houdt dus rekening met de groepsgrootte en met de leeftijden van de diverse kinderen.
- De pedagogische medewerker staat altijd in de bocht van het buitenterrein, ter voorkoming van botsingen.

Veiligheid in sanitaire voorzieningen

Bij de peuters wordt er altijd 1 pedagogisch medewerker aangewezen die meegaat naar de sanitaire ruimte. Om te voorkomen dat er ongelukken gebeuren wordt het volgende ingezet:

- Kinderen worden verschoond op de aankleedtafel, de pedagogisch medewerker laat het kind niet alleen.
- Het trapje wordt ingeklapt als de tafel niet gebruikt wordt.
- De medewerker helpt de peuters bij het naar het toilet gaan en houdt toezicht.

Brandveiligheid

De volgende acties worden ondernomen m.b.t. brandveiligheid:

- Er wordt geen gebruik gemaakt van kaarsen/ niet brandveilige slingers enz.
- Alle aanwezige blus apparatuur wordt jaarlijks gecontroleerd door de verhuurder.
- Minimaal 2 keer per jaar is er een ontruimingsoefening. Dit doen we zonder alarm maar we oefenen droog.
- Nooduitgangen zijn goed zichtbaar door verlichte bordjes. Deze worden ook jaarlijks gecontroleerd.

Hoe te handelen bij een incident?

Er zijn voldoende maatregelen getroffen om te zorgen dat de kans op letsels minimaal is.

Mocht er toch een ongeluk of incident plaatsvinden dan is er altijd een medewerker die beschikt over een geldig EHBO of BHV certificaat.

Bij Don Bosco hebben alle vaste medewerkers een geldig certificaat.

Mocht het zo zijn dat de medewerker het kind niet zelf kan helpen dan wordt de huisarts of bij ernstige situaties gelijk 112 gebeld.

De medewerker belt tevens de ouders.

Overige punten:

Overige belangrijke punten m.b.t. veiligheid worden uitgewerkt bij de thema's in hoofdstuk 6.

2.

Grote risico's m.b.t. gezondheid

Het gezondheidsbeleid draagt bij aan het bewerkstelligen van een gezond leefmilieu voor de kinderen, ouders en medewerkers. Door het volgen van de richtlijnen worden grote risico's zoveel mogelijk beperkt/ uitgesloten.

Het voorkomen van verspreiding van ziektekiemen

Het verspreiden van ziektekiemen gaat erg snel. We doen er dan ook alles aan om alles zo schoon mogelijk te houden. Vooral in de coronaperiode zijn we extra alert op hygiëne.

Handhygiëne:

Een goede handhygiëne is belangrijk, we doen tenslotte alles met onze handen.

- De medewerkers wassen hun handen regelmatig met zeep en water (dus na toiletgebruik, buitenspelen, verschonen, verkoudheid, verzorgen van wondjes enz.)
- Iedereen (ouders, kinderen en pedagogisch medewerkers) wast bij binnenkomen de handen bij de betreffende pompjes.
- We leren de kinderen hoe ze hun handen moeten wassen. Dit hangt met picto's bij alle toiletjes.
- De peuters wassen hun handen na iedere buitenactiviteit.

Voedsel hygiëne:

Kinderen nemen hun eigen brood/ eten mee als ze bij Don Bosco eten. Drinken krijgen ze van Don Bosco.

- Open producten worden voorzien van een datum
- Gekoelde producten worden bewaard in de koelkast
- Gekoelde producten die langer dan 3 kwartier buiten de koelkast zijn geweest worden weggegooid.

Zieke kinderen:

In principe blijft een ziek kind thuis. Wanneer een kind ziek is wordt dit doorgegeven aan de leiding van Don Bosco (per telefoon of app). De medewerkers van Don Bosco weten dan dat het kind niet komt.

Soms kan het gebeuren dat het kind ziek wordt wanneer hij/zij al bij Don Bosco is.

De medewerkers bellen dan op naar de opvoeder (of 2de contactpersoon van de opvoeder) met de vraag het kind op te komen halen.

Alle vaste medewerkers beschikken over een EHBO diploma.

In geval van kinderziektes houden we ons aan de richtlijnen van de GGD.

Bij de intake wordt gevraagd of kinderen een allergie hebben. Dit wordt dan genoteerd op het intake formulier. Met ouders worden afspraken gemaakt hoe te handelen.

Schone speel en leeromgeving:

Kinderen horen op te groeien in een schone en gezonde leefomgeving:

- Handoeken worden na gebruik gecontroleerd en indien nodig verschoond. Er wordt over het algemeen gebruik gemaakt van papieren doekjes vooral in de corona periode.
- Sanitair wordt 2 keer per dag schoongemaakt, indien nodig vaker. Potje wordt direct na gebruik schoongemaakt.
- Luiers worden op de juiste manier verwijderd.
- Na de activiteit worden de tafels en vloer gereinigd.
- Na eten worden de tafels, stoelen en vloer gereinigd.
- Na wisseling van spel materiaal wordt er eerst opgeruimd.

- Tijdens de corona periode worden de tafels en stoelen schoongemaakt met ontsmettingsvloeistof.

Gezonde binnenruimte:

Voor een gezond binnenmilieu is het belangrijk dat er op tijd gelucht wordt en de temperatuur aangepast wordt aan de tijd van het jaar.

Vooral in de coronaperiode zijn de ramen open op kiepstand.

In het hele gebouw kunnen de ramen open (op kiepstand)

Gezonde buitenruimte:

- De buitenruimte wordt voor het buitenspelen wekelijks gecontroleerd op ongedierte, zwerfvuil en uitwerpselen.
Is er iets niet in orde dan wordt dit eerst in orde gebracht voordat de kinderen buiten gaan spelen.
- Zandbak (die aangeschaft gaat worden in voorjaar 2021) wordt voor gebruik gecontroleerd, zand wordt regelmatig verschonen.

Medicatie:

Er wordt geen medicatie uitgedeeld aan de kinderen. Mochten ouders hierom vragen dan wordt er een formulier ondertekend. Ouders geven dan toestemming dat de medewerkers medicatie mogen geven.

De medicijnen worden bewaard in een gesloten kast/ruimte of koelkast met duidelijk de naam van het kind erop.

4

Omgang met kleine risico's

Inleiding

Al jong begrijpen kinderen dat bepaalde dingen wel of niet mogen. Vanaf twee jaar kun je afspraken maken met de kinderen om kleine risico's te voorkomen. Om kinderen mee te laten helpen om risico's te beperken kunnen ook ten aanzien van gezondheid afspraken worden gemaakt.

Leren omgaan met risico's is erg belangrijk voor kinderen. Internationaal wetenschappelijk onderzoek toont aan dat leren omgaan met risico's goed is voor de ontwikkeling van kinderen.

Door het ervaren van risicovolle situaties, bijvoorbeeld tijdens het spelen, ontwikkelen kinderen risicocompetenties: ze leren risico's inschatten en ontwikkelen cognitieve vaardigheden om de juiste afwegingen te maken wanneer een risicovolle situatie zich opnieuw voordoet.

Het nemen van risico's is een onderdeel van de 'gereedschapskist' voor effectief leren. Risicovol spelen ontwikkelt een positieve houding van 'ik kan het' en daarmee gaat een kind uitdagingen meer zien als iets om van te genieten dan om te vermijden. Dit vergroot onafhankelijkheid en zelfvertrouwen, wat belangrijk kan zijn voor hun doorzettingsvermogen als ze geconfronteerd worden met uitdagingen

Het leren omgaan met risico's heeft een positieve invloed op de fysieke en mentale gezondheid van kinderen en op het ontwikkelen van sociale vaardigheden. Kinderen staan sterker in hun schoenen en kunnen beter conflicten oplossen en emoties herkennen van speelmaatjes.

Bewegingen die veel voorkomen bij risicovol spelen, zoals slingeren, klimmen, rollen, hangen en glijden, zijn niet alleen leuk voor kinderen, maar ook van essentieel belang voor hun motorische vaardigheden, balans, coördinatie, en lichaamsbewustzijn. Kinderen die dat niet doen zijn vaker onhandig, voelen zich ongemakkelijk in hun eigen lichaam, hebben een slechte balans en bewegingsangst.

[Bron: veiligheid.nl/risicovolspelen]

Onze missie is onze kinderen een zo veilig en gezond mogelijke opvang te bieden. Hierbij willen we ongelukken of ziekte als gevolg van een bijvoorbeeld niet schoon of ondeugdelijk speelgoed voorkomen. Maar met over bescherming doen we de kinderen uiteindelijk ook geen goed. Een bult, een schaafwond of iets dergelijks kan gebeuren.

Sterker nog, aan het leren omgaan met risico's zit ook een positieve kant aan:

- Het heeft een positieve invloed op de motorische vaardigheden
- Het vergroot zelfvertrouwen, zelfredzaamheid en doorzettingsvermogen
- Het vergroot sociale vaardigheden

Het biedt weerbaarheid en het zijn leermomenten voor de kinderen

Daarom aanvaarden wij bij Don Bosco de risico's die slechts kleine gevolgen kunnen hebben voor de kinderen en leren ze hier op een juiste manier mee om te gaan. Om risicovolle speelsituaties veilig te houden moeten kinderen zich daarom tijdens speelsituaties of activiteiten houden aan diverse afspraken.

Op alle momenten van de dag zijn we bezig kinderen bewust te maken van kleine risico's en hoe hiermee om te gaan.

Hieronder wordt uitgewerkt hoe we kinderen mee laten denken over de eigen veiligheid en gezondheid

Tijdens de groepsactiviteiten:

Tijdens de groepsactiviteiten worden kinderen op een speelse manier gewezen op het belang van veiligheid en gezondheid. Kinderen wordt spelenderwijs geleerd hoe om te gaan met kleine risico's.

We doen dat op de volgende manier:

Algemeen tijdens het begeleiden van de kinderen:

- Kinderen worden gewezen op het belang van het handen wassen voor het eten en na het toiletbezoek. Er hangen ook handenwassen protocollen op. Voor de peuters wordt dit uitgevoerd middels picto's en prentenboeken.
- Als kinderen verkouden zijn wordt alert gereageerd op het hoesten en niesen (in de elleboog niesen, zakdoeken)
- Kinderen leren spelenderwijs voor zichzelf en de omgeving te zorgen (helpen met afwassen, speelgoed opruimen, niet gooien met spullen enz.). Dit voor de veiligheid van de kinderen.
- Kinderen leren dat ze niet met de deuren mogen spelen.
- Kinderen leren dat ze niet met stopcontacten mogen spelen
- Kinderen leren dat ze niet in bepaalde ruimtes mogen komen en waarom niet (bv keuken, kantoor, magazijn).
- De pedagogisch medewerker is een voorbeeld voor de kinderen.

Sport buiten:

- Wanneer de pedagogisch medewerker vindt dat het spel onrustig of gevaarlijk gespeeld wordt, wordt het spel stilgelegd en wordt de situatie met de kinderen besproken. Zo denken de kinderen mee over wat wel en niet veilig is. Dit doen we op een speelse manier door het vooral voor te doen.

Vrij spel:

- Wanneer kinderen bv. rennen of andere dingen doen die gevaarlijk zijn worden ze hierop gewezen en wordt uitgelegd waarom dat gevaarlijk is.
- Bij het buitenspelen wordt verteld dat kinderen niet van het zand mogen eten of het water uit het zwembadje mogen drinken.

Knutselen:

- Elke week knutselen we met de peuters. Het materiaal wat we gebruiken wordt uitgelegd aan de kinderen en er wordt verteld hoe we het materiaal gebruiken.

Samenvattend: we bespreken dagelijks met de kinderen wat de afspraken en regels zijn, dit wel op een speelse manier en door veel voor te doen en te werken met picto's. We maken het voor de kinderen zo concreet en visueel mogelijk.

De exacte afspraken die zijn gemaakt met kinderen zijn terug te vinden in de risico-inventarisatie in bijlage 3.

5

Risico-inventarisatie

In de periode maart 2019 tot juli 2020 hebben we de risico-inventarisatie veiligheid en gezondheid uitgevoerd. Aan de hand van deze inventarisatie hebben we de risico's op de locatie Kloosterstraat steeds beter in kaart gebracht. Welke risico's zijn voor Don Bosco van belang? We hebben maandelijks het plan besproken en bijgesteld.

Na de verhuis naar de Suite is opnieuw gekeken naar het veiligheids- en gezondheidsplan. Verschillende onderdelen zijn aangepast naar het nieuwe gebouw. Tevens zijn er aanpassingen gedaan m.b.t. corona.

Door steeds dit onderwerp te bespreken in het team is bijgehouden welke aanpassingen/ aanvullingen er moeten komen in het document veiligheid zodat deze steeds actueel is.

De grote risico's zijn reeds beschreven in hoofdstuk 3. In bijlage 1 en bijlage 2 zijn de uitkomsten van de risico-inventarisatie terug te vinden, evenals het hieruit volgende actieplan. Dit actieplan wordt elke maand besproken in de teamvergadering en uitgevoerd. Ook is er een aparte map waarin de risico inventarisatie is uitgewerkt. Deze staat in de kast in kantoor.

Vanaf november 2020 gaan we actief aan de slag met deze bijgestelde risico-inventarisatie.

Ook vanaf november 2020 wordt het plan maandelijks geëvalueerd en bijgesteld. Zo groeien we naar een definitief veiligheid en gezondheidsplan in het nieuwe pand.

6

Thema's uitgelicht

Tijdens de team overleggen hebben we gekeken welke thema's voor ons van belang zijn m.b.t. veiligheid en gezondheid.

Omdat onze doelgroep over het algemeen bestempeld kan worden als een doelgroep die extra aandacht nodig heeft zijn de volgende thema's voor ons belangrijk:

1. grensoverschrijdend gedrag
2. achterwachting
3. systeemgericht werken
4. privacy

6.1

Grensoverschrijdend gedrag

Grensoverschrijdend gedrag door volwassenen of door kinderen kan een enorme impact hebben op het welbevinden van het getroffen kind. Op onze locatie heeft dit thema dan ook onze bijzondere aandacht. We hebben de volgende maatregelen genomen om grensoverschrijdend gedrag met elkaar te voorkomen en wat te doen als we merken dat het toch gebeurt:

- 1 Tijdens team-overleggen wordt 1 keer per maand over het onderwerp gesproken om zo een open cultuur te creëren waarbij medewerkers elkaar durven aan te spreken.
- 2 De meldcode kindermishandeling (2019) wordt nageleefd.
- 3 We werken met een vier-ogenbeleid.
- 4 Medewerkers kennen de afspraken hoe er gehandeld moet worden als een kind een ander kind mishandelt, zowel psychisch als lichamelijk (kind-onveiligheid)
- 5 Alle medewerkers hebben een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG verklaring) Continu screening.
- 6 Medewerkers weten van elkaar waar ze zijn met de kinderen.
- 7 In het pedagogisch beleidsplan hebben we opgenomen dat we kinderen leren hoe je met elkaar om kunt gaan waarbij respect is voor normen en waarden. Daarnaast leren we kinderen dat het belangrijk is dat ze het direct aangeven als zij bepaald gedrag ervaren dat niet wenselijk is. We helpen ze weerbaarder te maken op momenten dat dit nodig is.
Er is tijdens het groepswork veel aandacht voor grenzen. Zowel het aangeven van grenzen als het accepteren van een grens.

Ad 1: Teamoverleg gedrag van kinderen en leiding bespreken.

1 Keer per 6 weken is er collegiale consultatie of intervisie. Tijdens dat agendapunt wordt gesproken over elkaars handelen naar kinderen toe of het handelen van kinderen naar elkaar. Er worden dan afspraken gemaakt hoe we met deze situaties om kunnen gaan zodat iedereen bij Don Bosco weet waar hij aan toe is, gerespecteerd wordt en zich dus veilig voelt.

Elke week is er tijdens het teamoverleg overdracht over de kinderen en hun gezinssituatie.

o

Ad 2: Meldcode Kindermishandeling.

Don Bosco heeft een protocol kindermishandeling. We zijn allemaal op de hoogte van dit protocol. Deze wordt dan ook ingezet:

Stap 1: In kaart brengen van signalen. Observeren en bespreken van wat je ziet en waar je je zorgen over maakt.

- Stap 2: Overleggen met een collega/ leidinggevende. En eventueel raadplegen van Veilig thuis (het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling). Of een deskundige op het gebied van letselduiding.
- Stap 3: Gesprek met de betrokkene(n).
- Stap 4: Wegen van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. En bij twijfel altijd Veilig thuis inschakelen.
- Stap 5: Beslissen aan de hand van het afwegingskader * (afwegingskader is verplicht vanaf 1 januari 2019): Is melden noodzakelijk? Is hulpverlening (ook) mogelijk?

*De Meldcode bevat nu een afwegingskader toegespitst op de eigen beroepspraktijk, waarmee beroepskrachten kunnen afwegen of het noodzakelijk is een melding te doen bij Veilig Thuis. Dit betekent dat beroepskrachten in stap 4 en 5 van de Meldcode onder andere afwegen of er sprake is van acute of structurele onveiligheid.

Ad 3 : Vierogenprincipe

Op 1 juli 2013 trad het vier-ogenprincipe in werking. Daarmee voegde de GGD een extra inspectieonderdeel toe aan de lijst: controleren of een kinderdagverblijf aan het vier-ogenprincipe voldoet.

Of je nu een kind verschoont of even naar buiten gaat met wat peuters of op een groep staat, het moet vanaf 1 juli 2013 altijd mogelijk zijn dat een andere volwassene meekijkt of –luistert. Deze tweede persoon hoeft geen pedagogisch opgeleide collega te zijn. Het kan ook een vrijwilliger, stagiaire of ouder zijn. Als het maar een volwassen persoon is.

Twee ogen óf twee oren

Het vier-ogenprincipe betekent dat je, je als kinderdagverblijf/ kinderopvang hebt ingezet om meekijken en meeluisteren makkelijk te maken. Wanneer je kunt aantonen dat de medewerkers elkaar altijd goed in de gaten kunnen houden, de locatiemanager regelmatig komt kijken, het voor iedereen helder is wat zijn/haar inzet is in het vier-ogenprincipe en deze afspraken ook worden nageleefd, dan voldoe je aan de eisen.

Het vier-ogenprincipe binnen Don Bosco

Binnen Don Bosco is er ook aandacht voor het vier-ogenprincipe. Er is altijd een pedagogisch medewerkster en een stagiaire in het gebouw en/of op de groep aanwezig. Daarnaast zijn de ruimtes aan de buitenkant voorzien van glas. In de gang wordt ervoor gezorgd dat de deur altijd open staat, zodat er altijd iemand binnen kan lopen. Ook de coördinator komt regelmatig de groepsruimte binnen en wordt er op bepaalde dagen gewerkt met vrijwilligers.

Daarnaast zijn alle pedagogisch medewerkers voorzien van een VOG en al van continue screening. Zowel de pedagogisch medewerkers, stagiaires en vrijwilligers zijn op de hoogte van het vier-ogenprincipe en kunnen hiernaar handelen.

Ad 4: Wat te doen bij kind-onveiligheid?

Binnen Don Bosco werken we met verschillende methodieken gericht op veiligheid. Het kind en gezin hebben een hulpvraag, aan de hand van deze vraag wordt een plan opgesteld. Dit plan heeft betrekking op de veiligheid voor kind en gezin. We proberen het kind en gezin hierin te ondersteunen en bieden hun handvatten om zelfstandig verder te kunnen m.b.t. veiligheid.

Omdat bij Don Bosco veel kwetsbare kinderen komen is er veel aandacht voor grensoverschrijdend gedrag. Medewerkers zijn op de hoogte wat ze moeten doen. Dit wordt ook regelmatig tijdens het teamoverleg besproken.

We maken een onderscheid in:

1. Grensoverschrijdend gedrag in de groep m.b.t. fysieke overschrijdingen.

Onder fysieke overschrijdingen verstaan we:

- Het fysiek pijn doen van een ander persoon (kind of volwassene)
Zoals slaan, schoppen, bijten, krabben, knijpen, duwen.

Soms gebeurt het dat kinderen fysiek grensoverschrijdend gedrag vertonen in de groep. De pedagogisch medewerker maakt een inschatting van de situatie op dat moment en baseert daarop de eventuele gevolgen.

Acties die ingezet worden:

Het maken van duidelijke en concrete gedrag afspraken en het bieden van gedragsalternatieven

Samen met ouders en Jeugdprofessional zoeken naar een geschikte hulpvorm/ therapie voor het kind.

2. Grensoverschrijdend gedrag m.b.t. psychische overschrijdingen.

Onder psychische overschrijdingen verstaan we:

- Het kwetsen, kleineren of bedreigen van een persoon door middel van woorden, gebaren.
Zoals; schelden, pesten, kleineren, negeren, discrimineren, herhaaldelijk obscene gebaren maken, buitensluiten.

Soms gebeurt het dat kinderen grensoverschrijdend gedrag vertonen in de groep of naar elkaar. De pedagogisch medewerker maakt een inschatting van de situatie op dat moment en baseert daarop de eventuele gevolgen.

Acties die ingezet worden:

Het maken van duidelijke en concrete gedrag afspraken en het bieden van gedragsalternatieven

Samen met ouders en Jeugdprofessional zoeken naar een geschikte hulpvorm/ therapie voor het kind.

Ad. 5 : Continue screening

De periode waarin kinderen worden opgevangen in een kindercentrum is een cruciale periode in de ontwikkelingsfase van kinderen. De opvang moet bijdragen aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind, in een gezonde en veilige omgeving.

Ten behoeve van een veilige kinderopvang moeten mensen die in de kinderopvang werken in bezit zijn van een verklaring omtrent het gedrag (VOG). De VOG toont aan dat een persoon geen strafbare feiten op zijn/haar naam heeft staan die een belemmering vormen bij het werken met kinderen. Een VOG is een momentopname. Mensen kunnen zich na afgifte van de VOG alsnog schuldig maken aan een strafbaar feit en daardoor een bedreiging vormen voor de veiligheid van kinderen. De overheid heeft besloten dat alle mensen die in de kinderopvang of peuterspeelzalen werken vanaf 1 maart 2013 continue worden gescreend.

Iedere werknemer en stagiaire heeft bij Don Bosco een VOG en is ingeschreven in het personenregister en gekoppeld aan Don Bosco.

Ad. 6 : Leiding weet van elkaar waar ze zijn met de kinderen

Per week is er een vast schema wat er met de kinderen gedaan wordt (sporten/ spel/knutselen/buiten spelen)

Omdat dit schema ophangt en steeds besproken wordt weten de pedagogisch medewerkers van elkaar waar ze zich bevinden. Dit is belangrijk voor de veiligheid van de kinderen en van de medewerkers.

Ad. 7 : groepswerk en respect

In het pedagogisch beleidsplan kan men lezen hoe we omgaan met de kinderen m.b.t.:

- grenzen
- afspraken en regels
- methodieken
- veiligheid

Daarnaast staat het onderwerp “respect” steeds centraal bij de activiteiten. Don Bosco heeft een start gemaakt om te werken vanuit de visie “vreedzame locatie/ wijk”

6.2

Achterwachtregeling

Een achterwacht is in twee situaties nodig:

- Er is één pedagogisch medewerker op de locatie, waarbij wordt voldaan aan de BKR. In deze situatie moet een volwassene op afroep beschikbaar zijn die binnen 15 minuten op de locatie kan zijn. Deze persoon is tijdens opvangtijden altijd telefonisch bereikbaar.
- Er is één pedagogisch medewerker op de locatie, waarbij niet aan de BKR wordt voldaan (drie-uursregeling). In deze situatie moet een tweede volwassene op de locatie aanwezig zijn. De afwijkende inzet mag op de dagen van de week verschillen, maar niet per week verschillen.

Bij Don Bosco zijn altijd minimaal 2 pedagogisch medewerkers aanwezig. Beide medewerkers zijn aanwezig op de groep.

Mocht het kind aantal het toelaten dan kan de 2de pedagogisch medewerker administratieve taken uitvoeren. De afspraak is wel dat deze medewerkster regelmatig naar de groep komt om te kijken of er hulp nodig is. Deze taken worden dus wel op de locatie uitgevoerd.

Het rooster is elke week hetzelfde.

6.3

Systeemgericht werken

Kinderen maken deel uit van een systeem.

Voor het werk van Don Bosco is het belangrijk om het kind te zien vanuit het systeem. Het kind groeit op in een gezin, gaat naar de peuterspeelzaal of de kinderopvang. Vanuit die gedachten zijn ze constant bezig om de samenwerking met alle partijen waarmee het kind in aanraking komt te optimaliseren.

Samenwerking met andere instellingen is onmisbaar als je hen op een adequate manier speciale begeleiding wilt bieden.

Belangrijk is om contact te houden met netwerken, naar elkaar door te verwijzen en het aanbod op elkaar af te stemmen. Op deze manier wordt bereikt dat:

- Gezinnen op de juiste plaats terecht komen.
- Een gezamenlijk aanbod de gewenste zorg op maat kan leveren.
- De hulp beter aansluit bij de vraag om meer preventief te werken.
- Instellingen van elkaar weten wie wat te bieden heeft en op welke manier ouders doorverwezen moeten worden.
- Je de ontwikkeling van het kind of gezin goed kan volgen.
- Zorgen over bepaalde kinderen en/of gezinnen besproken worden.
- Instellingen / instanties elkaar kunnen adviseren.

Door de lijstjes kort te houden krijgen we een duidelijker beeld hoe het gesteld is met de veiligheid van de kinderen.

6.4

Privacy

Een belangrijk onderdeel binnen ons beleid is het op de juiste wijze omgaan met en het respecteren van de privacy van de kinderen, ouders en medewerkers.

- Afbeeldingen of filmmateriaal van kinderen worden nooit zonder toestemming van ouders/ verzorgers met buitenstaanders gedeeld, ook niet via internet. Aan de ouders wordt hiervoor toestemming gevraagd via een toestemmingsformulier bij de intake. Wanneer er foto's gemaakt worden letten we erop dat de kinderen gekleed op de foto staan.
- Ouders mogen tijdens feesten geen foto's maken met eigen telefoon/toestel.
- Gegevens over kinderen worden achter slot en grendel bewaard (rapportage, adresgegevens enz.)
- De gegevens in de computer zijn beveiligd.
- Ouders zijn op de hoogte van bovenstaande regels en procedures.

7

EHBO regeling

Op onze locatie doen we er alles aan om te voorkomen dat een kind letsel oploopt als gevolg van een ongeluk(je). Toch is dit helaas niet geheel te voorkomen. Daarnaast kunnen zich andere calamiteiten voordoen, waardoor EHBO noodzakelijk is. Daarom hebben we alle medewerkers een EHBO en BHV diploma.

De volgende medewerkers hebben in 2020 hun herhalings certificaat behaald:

J. Ahlers	september 2020
K. Jacobs	september 2020
J. Dua	september 2020
L. de Jong	september 2020
T. v.d. Sijde	september 2020

De certificaten zijn behaald bij het volgende instituut:
EHBO Livis (Oranje Kruis)

8

Beleidscyclus

Al geruime tijd is er sprake van het feit dat Don Bosco moet gaan verhuizen. Helaas duurde het erg lang voordat we zeker wisten naar welke locatie we gingen. Het was pas rond 1 oktober, dus 2 weken voor de verhuizing, duidelijk welke ruimtes we hadden en wat er door de gemeente werd gedaan aan de veiligheid van het gebouw. Toen alles duidelijk was zijn we zo snel mogelijk begonnen met de inventarisatie van veiligheid en gezondheid. Enkele punten zijn gelijk aangepast (deuren, ventilatie enz), andere punten worden duidelijk wanneer we eenmaal in de Suite werken. Het bestaande document veiligheid en gezondheid is door alle medewerkers doorgenomen en voorzien van feedback. Daarna is het document definitief gemaakt (na goedkeuring door de oudercommissie). Zo is het hele team betrokken bij de inventarisatie. Op basis van het plan maken we een actieplan en een jaarplan. De voortgang van deze plannen worden regelmatig geëvalueerd tijdens teamoverleggen. Op basis van deze evaluaties wordt het beleidsplan Veiligheid en Gezondheid bijgesteld. Dit document is een bijwerking van het plan van 2019 (gemaakt voor het gebouw aan de Kloosterstraat)

Ook met de oudercommissie wordt 2 keer per jaar het plan besproken en eventueel bijgesteld.
Hieronder wordt de PDCA cyclus kort uitgeschreven.

Stap 1: Plan

Pedagogisch medewerkers stellen, samen met de leidinggevende, het nieuwe beleidsplan op n.a.v. de verhuizing. Dit naar aanleiding van de evaluatie van 2019 en de veranderingen m.b.t. het nieuwe gebouw.
Het plan wordt besproken met de oudercommissie, deze geeft een goedkeuring voor de inhoud.
Daarna wordt het plan besproken met de vrijwilligers en stagiaires.
Na definitieve vaststelling wordt het plan op de website gezet en wordt het bestaan van het plan aan de ouders doorgegeven via de nieuwsbrief.
Het plan wordt ter inzage gelegd in de kast/ plank die speciaal voor de ouders bestemd is.
Afgesproken wordt wie verantwoordelijk is voor welk onderdeel van het veiligheids-gezondheidsplan.

Stap 2: Do

Het plan wordt uitgevoerd, afgesproken wordt wie verantwoordelijk is voor welk onderdeel.
De leidinggevende stuurt aan en controleert of de planning aangehouden wordt.
De leidinggevende zorgt dat de maatregelen die genomen moeten worden uitgevoerd worden.

Stap 3: check

In het plan staat uitgewerkt wanneer er bepaalde onderdelen af moeten zijn en wanneer deze geëvalueerd moeten worden. De leidinggevende zorgt dat deze evaluatie op de agenda van de teamvergadering komt.

Na de evaluatie wordt het plan eventueel bijgesteld.
Tijdens de evaluatie worden punten vanuit medewerkers, ouders en kinderen meegenomen.
De verslagen van de evaluaties komen in de computer (map GGD).

Stap 4: Act

Het plan wordt bijgesteld door leidinggevende en pedagogisch medewerkers en weer besproken met de oudercommissie en de kinderen.
Ouders worden op de hoogte gebracht via nieuwsbrief/ krantje (dat ze op de website kunnen kijken.
Voor een totaal overzicht van te nemen maatregelen wordt verwezen naar bijlage 1, 2 en 3.

9

Communicatie en afstemming intern en extern

We vinden het belangrijk dat medewerkers zich betrokken voelen bij het veiligheids- en gezondheidsbeleid. Wanneer het beleidsplan voor veiligheid en gezondheid wordt opgesteld of bijgesteld, spelen zij dan ook allen een actieve rol hierin. Wanneer een nieuwe medewerker op de locatie komt werken zorgen we voor een uitgebreide introductie in het veiligheids- en gezondheidsbeleid, met indien nodig eventuele extra opleiding en instructies. Zodanig dat deze persoon in staat is tot het nemen van maatregelen wanneer dit aan de orde is.

Het plan wordt dan ook opgenomen in de inwerkmap voor nieuwe medewerkers en stagiaires.

Tijdens team overleggen (1 keer per maand) is het bespreken van mogelijke veiligheids- en gezondheidsrisico's een vast agendapunt. Zo wordt het mogelijk zaken bespreekbaar te maken en direct bij te stellen. Medewerkers worden hierdoor vertrouwd met het geven van feedback aan elkaar.

Tijdens het intake gesprek berichten we ouders over onze activiteiten ten aanzien van veiligheid en gezondheid. Zo zijn ouders direct op de hoogte van onze visie ten aanzien van veiligheid en gezondheid. Daarnaast worden ouders via de nieuwsbrief en via de oudercommissie op de hoogte gehouden van lopende activiteiten. Wanneer er vragen zijn van ouders worden deze zo mogelijk ter plekke beantwoord. Wanneer deze vraag voor meerdere ouders relevant is, wordt deze tevens in de nieuwsbrief of website opgenomen.

	<ul style="list-style-type: none"> • Elektrische apparaten hoog wegzetten zodat de kinderen er niet bij kunnen. • 4 keer per jaar controleren of er geen oneffenheden zijn in muren of beschadigingen aan meubilair. 	
Verbranding buiten bij warm weer	<ul style="list-style-type: none"> • Speel zoveel mogelijk in de schaduw (of maak gebruik van parasols/tenten) • Laat de kinderen niet te lang in de zon spelen • Pas het spel aan, voorkom grote inspanning • Gebruik petjes om het hoofd te beschermen • Laat kinderen extra veel drinken • Smeer de kinderen bij langer dan 1 uur buiten spelen in met zonnebrand • Badjes onder de parasol zetten, kinderen geen moment uit het oog verliezen. 	Pedagogisch medewerkers die die dag met de kinderen werken
Ongelukken bij buiten spelen	<ul style="list-style-type: none"> • Er is altijd een pedagogisch medewerker aanwezig bij het buiten spelen. • De pedagogisch medewerker spreekt kinderen aan als het spel gevaarlijk wordt. • Er wordt gelet op de poorten zodat de kinderen niet weg kunnen lopen. • De pedagogisch medewerkers past de spelen aan afhankelijk van de groepssamenstelling. • Spelmateriaal buiten wordt regelmatig (4 keer per jaar) gecontroleerd 	<p>Pedagogisch medewerkers die met de kinderen werken op die dag.</p> <p>N. Langenberg</p>
Ongelukken bij knutselen	<ul style="list-style-type: none"> • Er zit altijd een pedagogisch medewerker bij de kinderen tijdens het knutselen. • Er wordt alleen materiaal gebruikt wat geschikt is voor peuters. • Bij het knutselen zitten de peuters niet te dicht op elkaar • Handen wassen als ze klaar zijn met de activiteit. • Voor dat men de ruimte met de groep verlaat is alles opgeruimd zodat de kans op struikelen minimaal is. 	Pedagogisch medewerkers die met de kinderen werken op die dag.

Ongelukken bij het verschoenen/sanitair	<ul style="list-style-type: none"> • Er wordt 1 pedagogisch medewerker aangewezen die met de kinderen naar het toilet gaat. Hij/zij laat de kinderen niet alleen. • Als een kind verschoond wordt blijft de pedagogisch medewerker bij het kind. • Let op trapje: inklappen als het niet gebruikt wordt. 	Pedagogisch medewerkers die op die dag met de kinderen werken.
brandveiligheid	<ul style="list-style-type: none"> • 2 keer per jaar ontruiming 	Johanna

Gezondheid Risico inventarisatie grote risico's: risico's waarop men altijd alert moet zijn

risico	Te nemen maatregel	verantwoordelijk
Speel en leefomgeving	<ul style="list-style-type: none"> • Houdt schoonmaakschema aan. Spreek elkaar hierop aan. • Schrijf in het correspondentieschriftje voor het huishoudelijk personeel wanneer er iets gedaan moet worden. • Na eten producten nakijken op houdbaarheid en datum erop zetten. • Na activiteit en eten alles reinigen 	Pedagogisch medewerkers die op die dag werken
Sanitaire ruimtes	<ul style="list-style-type: none"> • Sanitair schoonmaken indien nodig • Luiers op de juiste wijze verwijderen • Kinderen wijzen op handenwasprotocol • Letten op voldoende papieren doekjes 	Pedagogisch medewerkers die op die dag werken
Buiten ruimte	<ul style="list-style-type: none"> • Vooraf buitenruimte bekijken en schoonmaken indien nodig. • Kinderen wijzen op eten van zand en drinken van zwembadwater • Na buiten spelen kinderen testen op teken 	Pedagogisch medewerkers die op die dag werken
algemeen	<ul style="list-style-type: none"> • Handen wassen wanneer dit nodig is (verkoudheid, toiletgebruik enz.) • Let op ventilatie/ ramen • Houden aan de richtlijnen van RIVM 	Pedagogisch medewerkers die op die dag werken

Bijlage 2: Risico inventarisatie grote risico's maatregelen om de risico's in te perken:

Maatregel	wanneer	Wie verantwoordelijk	opmerkingen
Iedere pedagogisch medewerker is verantwoordelijk voor 1 onderdeel van het veiligheidsbeleid/ gezondheidsbeleid	doorlopend	N. Langenberg	Nina verdeelt de taken
Het veiligheidsbeleid/ gezondheidsbeleid staat elke maand op de agenda waarbij actiepunten worden besproken en 1 thema	Steeds de 1 ^{ste} woensdag van de maand	N. Langenberg (zet het steeds op de agenda) De pedagogisch medewerkers bereiden het voor	
Het schema "wie doet wat en wie is waar" wordt steeds up to date gehouden zodat er altijd een pedagogisch medewerker bij de groep is	Als er nieuwe studenten zijn	Lincey	
Buiten speelmateriaal 1 keer per kwartaal nakijken	Steeds de 1 ^{ste} maand van het kwartaal (januari, april, juli, oktober)	J. Ahlers	stuurt de "klusjesman" aan
Controleren oneffenheden muren en meubilair	4 keer per jaar	J. Ahlers	Stuurt de "klusjesman"aan
Gebreken aan het gebouw gelijk melden	voortdurend	N. Langenberg	Iedere pedagogisch medewerker en stagiaire geeft dit door aan Nina
Alle materialen regelmatig wassen	voortdurend	Iedereen	
Schoonmaakschema volgen	voortdurend	Iedereen. Eindverantwoordelijk is N. Langenberg	
Na elke activiteit ruimte opruimen	voortdurend	Iedereen	
Ontruimingsplan oefenen	2 keer per jaar	Johanna	

Bijlage 3: Kleine risico's: afspraken gemaakt met de kinderen hoe ze leren om te gaan met kleine risico's

Maatregel	wanneer	opmerkingen
Regels bespreken met de kinderen	Voortdurend tijdens de activiteiten. Dit doen we door het geven van voorbeelden, het lezen van boekjes, picto's enz.	We spelen vooral in op situaties waarbij het nodig is om regels uit te leggen. Dit op een speelse manier.
Veiligheid / gezondheid bespreekbaar maken tijdens de activiteiten	doorlopend	<ul style="list-style-type: none"> - Kinderen worden gewezen op het belang van het handen wassen voor het eten en na het toiletbezoek. Ook wijzen op handen wassen bij binnenkomen Er hangen ook handen was protocollen op. - Als kinderen verkouden zijn wordt alert gereageerd op het hoesten en nieseren (papieren zakdoeken) - Kinderen leren spelenderwijs voor zichzelf en de omgeving te zorgen (veters strikken, speelgoed opruimen enz.) Dit voor de veiligheid van de kinderen. - Kinderen leren niet met deuren te spelen, niet te klimmen op de tafels, niet met voorwerpen te gooien en niet te rennen. - Wanneer er niet veilig gespeeld wordt, wordt het spel/ activiteit stopgezet en samen besproken. We geven dan vooral voorbeelden en laten zien wat er kan gebeuren. - Kinderen leren dat ze in bepaalde ruimtes niet mogen komen.
Picto's ophangen en up to date houden	1 keer per kwartaal (januari, april, juli, oktober)	Welke picto's missen we voor de peuters en waar hebben peuters nog moeite mee?
ontruimingsoefening	2 keer per jaar maart en november	Ontruimingsoefening met de kinderen en deze nabespreken.

